i vi var samlet til landsmøde for næet år siden, så det ud til, at vi var ej til en virkelig international afspænding. Alle kender jo imidlertid, hvorledes mødet i Paris endte. Det satte indtil vien stopper for afspændingsbestræbelse. Alligevel vil jeg tro, at der findes en ;s interesse i at mindske krigsfaren og ringe stormagterne til forhandlingsbordene igen. Men vi må ikke være blinde for kan ikke være blinde for, at krigsfaren sterer. Derfor må landene i den vestverden opstille et forsvar, der får en iber til at vige tilbage for at udløse ny storkrig. Det er klart, at Danmarks i et sådant forsvar må blive yderst beskeden, men vi må naturligvis yde vor af de fælles byrder. Det er heller ingen overraskelse, når jeg siger, at igennem disse år har dansk forsvar været i en sådan forfatning, at det ville knibe med at selv de mest beskedne opgaver. Derfor er det betydningsfuldt, at der nu em de fem demokratiske partier er opstået enighed om en ny forsvarsordning, første gang er det radikale parti med vedtagelsen af forsvarsordningen. Det vil sige, at det er principielt og sagligt på med os andre. Så skulle man jo tro, forsvarssagen dermed var løftet ud af partipolitiske strid. At det imidlertid er knebet noget for gamle radikale at være med er jo helt åbenbart. Jeg har sagt, at der er vel nogen af dem, der endogså har det som om hele partiets eksistensgrundlag var forsvundet. Umiddelbart før radikale landsmøde brød der jo også en offentlig debat ud. Den kendte radikale skribent og folketingskandidat, hr. Thorsen gav udtryk for den opfattelse at de radikale stemmer for forsvars
forliget måtte tages som et tegn på, at det radikale parti nu var blevet et for-
svarsvenligt parti. Han blev imidlertid modsagt, tør jeg nok antyde, og derfor frem-
satte han i et åbent brev nogle nærgående spørgsmål til forligsdeltagerne. Nå, han fik svar på sit eget partis landsmøde, idet den radikale ordfører ifølge det officielle referat sagde: at det han nu svarede hr. Thorsen, måtte ikke opfattes som et svar på selv-
bestaltede og skidtvigtige åbne breve. Da jeg læste det, kunne jeg ikke lade være med at tænke på, hvad radikale blade ville have skrevet om os inden for Venstre, hvis vi brugte den slags gloser til folk, der skrev åbne breve til vor gruppe.

Vi kan møde radikale som hævder, at det var for at undgå noget værre, at de stemte for dette forsvarsforlig. Den tankegang eller den argumentation fører alligevel til, at forsvarsforliget med radikal deltagelse var den pris, som partiet måtte betale for at få lov til at være med i trekantregeringen. Man kan mene om det, hvad man vil, men smigrende er det i hvert fald ikke.

Fællesudtalelsen

Ellers har det jo været sådan, at det har været oppositionens fællesudtalelse af 4. oktober i fjor, der unægtelig har dannet og danner midtpunktet i den politiske debat.

Tankegangen i fællesudtalelsen står i direkte forbindelse eller forlængelse, om man vil, med de synspunkter jeg i en årrække har gjort gældende. Efterhånden som krigstidens restriktioner på det ene område efter det andet mistede deres begrundelse, er det blevet stadig mere og mere påkrævet at udforme og tilrettelægge en selvstændig liberal politik.

En af de første opgaver for en sådan kritik må være at give borgerne mulighed for selv at løse mange af de opgaver, som socialdemokratiet henskød til statsmagten. Bag denne tankegang ligger liberalt syn på forholdet mellem statsmagt og borger, en overbevisning om, at det enkelte menneske i alle livets forhold har de bedste betingelser for vækst, når det bærer et ansvar og vel at mærke ikke berøves mulighederne for at bære det. Det et syn, der bygger på tillid til det enkelte menneske, på dets evne til at forvalte sine egne midler fornuftigt. Jeg har derfor gang på gang understreget, at den stadige forøgelse af beskatningen måtte bringes til ophør. Jeg har fremhævet, hvorledes den direkte personbeskatning virker særlig hæmmende på den proaktive udfoldelse. Bestræbelserne for at lette skattetrykket har jeg sagt måtte først fremmest rettes mod personbeskatningen. Dernæst har vi gentaget igen og igen, det var nødvendigt at få afviklet ejendomsskatterne, som efterhånden er kommet at virke helt urimelige. Jeg må også i denne sammenhæng nævne, hvorledes vi har understreget, at store budgetoverskud i særgrad skærper opfindsomheden hos formynderstatens tilhængere. Der er ikke noget der virker mere fremmende på deres bestræbelser for at udvide det offentliges magtområde end et stort budgetoverskud. Den anden tankerække omfatter ønskerne om fjerne at forhindringerne, som lægges i vejen for en øget privat opsparing. Denne opsparing er den absolut nødvendige baggrund for det private erhvervsliv. De øgede investeringer i erhvervslivet må nemlig have deres forudsætning i øget privat opsparing. Med hvert eneste af de seneste landsmøder har jeg peget på ønskeligheden af, at det offentliges opgaver og dermed dets udgifter nedskrænkedes. Jeg har også fremhævet de ubehageligheder, et parti udsætter sig for ved at pege på konkrete besparelser. Der vil altid være nok af modstandere, som søger at slå mønt på anvisning af sådanne besparelser

Det er klart, at det offentlige nu engang ikke kan spare, uden at det mærkes. Alligevel

tror jeg, at der er en voksende forståelse af, at statens gavmildhed er noget, der betales af borgerne gennem skatterne, og flere og flere kan se det. Vi er nået langt i retning af, at alle betaler til alle.

Disse synspunkter har været det centrale i Venstres og min økonomiske opfattelse og har været det i mange år. Udviklingen har gjort disse tankers gennemførelse mere og mere påkrævede. I forbindelse hermed må jeg også minde om mit stadig gentagne ønske om en frigørelse af vor udenrigshandel for også ad denne vej at styrke erhvervslivets konkurrenceevne.

Jeg kunne nævne adskillige andre punkter, som i de senere år er fremdraget på vore landsmøder. Det gælder f. eks. indførelsen af en form for voldgift i arbejdsstridigheder, en reform af vor sociale lovgivning, d. v. s. en reform med egentligt socialt sigte. Jeg peger på skatternes udskillelse af pristalsberegningen og sidst, men ikke mindst gennemførelse af en skattereform efter liberale retningslinier.

Jeg har indledende opholdt mig lidt ved de synspunkter, der gennem årene er gjort gældende i vore landsmødeudtalelser, og jeg understreger, at det er naturligvis ikke tanker, jeg har arbejdet alene med. De har udgjort et fælles arbejdsgrundlag for aktive venstremænd og venstrekvinder. Og derfor er der ikke noget underligt i, at disse hovedsynspunkter går igen i udtalelserne fra de senere års landsmøder.

Lad mig fra sidste års landsmødeudtalelse fremhæve, at landsmødet anså en udgiftsreform for påkrævet for at begrænse det alt for store offentlige pengeforbrug. Statens udlånsvirksomhed og tilskudsordningerne ønskedes indskrænket. Endvidere fandtes det påkrævet med en skattereform, som gav væsentlig nedsættelse af den direkte beskatning og gav gunstigere vilkår for opsparing og investering. Skattereformen skulle omfatte en omlægning og nedsættelse
af ejendomsbeskatningen. En evt. nedsættelse af statens toldindtægter måtte des til nedsættelse af den øvrige befordring. Landsmødet ønskede skatterne ud istallet og en voldgiftsordning for begede dele af arbejdsmarkedet.
I nævner disse ting, fordi det forekommer mig, at en og anden i de sidste måneder ikke rigtig har lagt mærke til, hvad der har stået i vore landsmødeudtalelser og specielt landsmødeudtalelsen sidste år.
Derudover vil jeg minde om, at jeg sidste år i en tale også stillede konkrete forslag til sagkyndig gennemarbejdelse af en lang række økonomiske stridsspørgsmål. Det var en udstrakt hånd til regeringen, men knap var tryksværten i avisernes referat blevet

tør før minister Kjeld Philip på regerings vegne afviste mit tilbud, forøvrigt med en hånlig bemærkning. Regeringen havde sin egen politik, den havde ikke brug sagkyndig overvejelse. Fællesudtalelsen kom bag på vore mod ere. Det huskes, at regeringspartierne for længst havde frakendt oppositionen en evne til at udforme en positiv politik. Fremlagde vi altså et arbejdsprogram, på samme tid hævder de grundlæggende liberale synspunkter og indeholder har fremstilling af forskellene mellem regeringens og oppositionens principielle punkter. Det er klart, at set ud fra deres synsvinkel var fællesudtalelsen en ubehagelig overraskelse for regeringen. Det var en ny politik, fordi vi med en målsætning brød med regeringens politik.
i lyset af Venstres hidtidige kurs er altså intet overraskende i udtalelsens grundsyn. Den følger til punkt og prikke de tanker, der har præget de sidste års mødeudtalelser og da ganske særlig udtalelsen fra København i 1959. Udtalelsen vakte så megen opmærksomhed og tilslutning, at den måtte mødes med modstand. Vore modstandere i regeringsblokken ville søge at få stemningen vendt imod
den, og derfor ved vi, hvorledes fællesudtalelsen blev fremstillet som henholdsvis tåbelig, urealistisk, asocial, uigennemtænkt og så fremdeles.

Men ligegyldigt hvilke nedsættende udtryk man hæftede på den, så var formålet det samme fra vore modstanderes side. Befolkningen skulle bibringes det indtryk, at det alternativ der var opstillet, ikke havde de samme gode egenskaber som regeringens politik, og derfor skulle alle disse skældsord og adskilligt flere hæftes på fællesudtalelsen. Og dog er skældsordene blevet færre, fordi det ganske enkelt har vist sig, at det finansielle grundlag for oppositionens forslag om en skattelettelse var langt, langt bedre funderet end de skøn der dannede grundlaget for regeringens politik.

Medlemmer af oppositionens folketingsgrupper havde gennem længere tid i en række udvalg gennemgået mulighederne for besparelser, og disse udvalgs arbejde gjorde det muligt for os at opstille spareforslag på tilsammen omkring 400 mili. kr.

Et nedsat redaktionsudvalg som støttede sig på sagkyndige uden for de aktive politikeres kreds kunne herefter udarbejde det konkrete udkast til fællesudtalelsen.

Vi har altså fulgt det direktiv, som landsmødet pålagde os. Jeg kan endda fremhæve, hvorledes landsmødet foreslog en nedsættelse af den direkte beskatning, mens fællesudtalelsen kun tilsigtede at hindre en yderligere stigning i skattetrykket.

Efterhånden har man måttet indrømme os, at forslaget om en skattelettelse på

800 mili. kr. havde den fornødne finansielle baggrund og mere til. Overskuddet på statens budget er så stort, at der rigeligt, om jeg så må sige, er plads til at mindske skatterne med de 800 miil. kr. Derfor har kritikken også mere fået den retning, at forbruget ville vokse til uanede højder, valutareserven forsvinde som dug for solen, og inflationen få ny næring, hvis oppositionen fik lov at råde. Inden længe, sagde man, ville det blive nødvendigt med øgede skatter for at modvirke valutaudstrømningen.
Sådan er vistnok hovedpunkterne i krikken.

Jeg kan ikke være enig med regeringen deri. De 800 miil. kr. er naturligvis ikke i sig selv noget helligt tal. Da forslaget udformedes, valgte vi de 800 mili. kr. for at være sikre på, at vort forslag lå i underkanten. Det var dengang økonomiminister Bertel Dahlgaard netop havde udtalt, at regeringen ikke udstedte flere byggestøtteudsagn. Vi måtte derfor regne med, at regeringen selv var interesseret i at standse tendenserne til en overophedning af byggekonjunkturen. Men det viste sig altså, at økonomiministerens oplysninger var forkerte. Regeringen fortsatte med udstedelse af byggetilsagn til hen i september måned sidste år.

Vore kritikere mener åbenbart, at hovedparten af den skattelettelse, vi foreslog, ville gå til forbrug. Det er efter min vurdering forkert. Når befolkningen nu i disse dage modtager deres skattebillet, vil langt de fleste opdage, at deres skat for næste år bliver større end sidste skatteår. Vort forlag var mere et skattestop end en skattenedsættelse. Det vil derfor ikke føre til nogen væsentlig forøgelse af forbruget.

Det må jo også erindres, at dernæst indeholdt forslaget så mange besparelser eller rettere sagt så mange lempelser for den private opsparing, at der var al mulig grund til at regne med, at den ville komme ud for en stærk forøgelse, og videre ville forslagene til en mindskelse af de offentlige udgifter i sig selv modvirke en forbrugsstigning. Men først og fremmest havde altså de 800 mili. kr. deres baggrund i nødvenligheden af at sikre erhvervslivet de mider til investering og omlægning af produktionen, som vor deltagelse i det lille frihandelsområde De syv gør så bydende nødvendigt. Vi må jo nemlig ikke på noget tidspunkt glemme, at Danmarks politik i efterkrigsårene har haft højst uheldige virkninger på investeringerne. De hjemlige investeringer har ligget adskilligt lavere end i de lande, som vi normalt sammenligner os med. Det har igen medført, at vort produktionsapparat ikke er udbygget og rationaliseret i det omfang, som den internationale konkurrence og ønsket om højere

levefod kræver.

Opretholdelsen af importrestriktionerne har virket i samme retning. De beskyttede virksomheder har ikke haft den fornødne tilskyndelse til at forbedre deres produktionsapparat. Vi står derfor i disse år med et meget stort udækket behov for investering.

Vi har fra oppositionens side lagt stor vægt på at undgå en for stærk stramning af likviditeten i erhvervslivet. En stramning kan nemlig hindre investeringer, som meget vel kan blive afgørende for, om adskillige danske virksomheder vil overleve i den stærkt øgede konkurrence, som uvægerligt følger med vor deltagelse i det lille frihandelsområde.

På denne baggrund har vi lagt vægt på, at den lempelse, der skete i beskatningen, i videst muligt omfang lettede erhvervslivets investeringer. Det er klart, at vi under vore overvejelser af skattelettelsens størrelse ikke kunne undgå at tænke på virkningerne på valutabeholdningen. Hvis et valutaforbrug fortrinsvis skyldes indkøb af maskiner eller andre investeringsvarer, kan det ikke betragtes som et onde. Det vil nemlig meget hurtigt afspejles i den voksende produktion og i den voksende konkurrenceevne over for udlandet. Det skal derfor også siges, at man bør passe på ikke at se det som noget i alle tilfælde afgjort forfærdeligt, hvis en valutareserve mindskes noget. Det har jo ikke så meget at sige, hvis det virkelig sker for at forbedre og stabilisere vor konkurrenceevne.

Det er i nøje tråd hermed, at den skattelettelse, vi foreslog, ville have gunstige virkninger på hele omkostningsniveauet. Dette er også værd at huske, når man ser, hvorledes adskillige, der kritiserede forslaget, allerede er i gang med at forklare, at en meget klækkelig lønforhøjelse ved de forestående overenskomstforhandlinger er rimelig og velbegrundet. Enhver kan sige sig selv, at hvis vi kunne erstatte forhøjelser med skattenedsættelse, var noget, der ville være til gavn for alle. Lønmodtagerne ville få flere penge til rådighed, og erhvervslivets omkostninger blive formindsket. Er det jo for meget at tro, at man ud kan erstatte lønforhøjelser med skattelettelser, men så meget er dog vist, at klimaet omkring de forestående overenskomstforhandlinger ville være blevet helt andet, hvis oppositionens politik var blevet fulgt. Når man derudover beskriver, hvorledes skattepolitikken hidtil har været en væsentlig faktor i befordringen af en stadig inflation, ville en skattelettelse være som en tilskyndelse til alle parter til at holde inflationen i skak. Det ville bevirke, at der

ikke ville være det sædvanlige behov under forhandlingerne for at dække sig ind over for den stadige fore af skattetrykket. Det ville med andre ord være af betydning, at alle befolkningsgrupper erfarede, at skatterne i dette ikke blot kunne gå opad. Det kan jo ikke være nogen ubekendt, jeg gå ud fra, at skatterne i alle kredse er meget tyngende. Folk synes ikke rigtig de får nok for skattens mønt, og derfor er det også en politisk opgave at vende det.

De voksende indkomster, som vi alle har, er et udtryk for, at befolkningen ikke i samme omfang som tidligere behøver at modtage statens milde gaver.

Må jeg i denne forbindelse nævne den såkaldte lønglidning og også den dermed følgende manglende respekt for overholdelse af indgåede aftaler. Jeg mener, at det er i sig selv opsigtsvækkende, at forholdene i land har udviklet sig således, at ulovlige strejker giver lønforhøjelse. Man tør snartlig knap nok tænke på den fremtidige kling, når det faktiske forhold synes at være, at begge parter, arbejdere og arbejdsgivere, i stor udstrækning gør brud med gældende aftaler. Der kan naturligvis være områder, hvor man kan tillade sig at lave lønglidning, men den kommer så i sin konsekvens til også at ramme virksomheder, der ikke kan tåle det. Med den overbeskæftigelse, der i dag præger arbejdsmarkedet, er det en alvorlig foreteelse, når virksomheder, der overholder overenskomsterne, tvinges til at følge med ind på glidebanen. Det er helt umuligt at disponere, hvis et sådant anarki får lov til at brede sig, og man må rigtignok spørge: til hvor stor fordel er så de højt priste 3-årige overenskomster? Er de så egentlig ikke til mere skade end gavn.

Det efterspørgselspres, som organisationerne har skabt, er af en helt anden og langt, langt farligere beskaffenhed end skattelettelser, der modsvares af besparelser og indskrænkning af statens forpligtelser.

Hvordan var så regeringens stilling til skattelettelsen? Regeringen gennemførte en skattelettelse på 250 mili. kr. Denne skattelettelse er ikke i mindste måde fulgt op af mindskede statsudgifter — tværtimod. Jeg beder Dem erindre, at nedsættelse af statsudgifterne var og er et meget væsentligt liberalt punkt i vort arbejdsprogram. Ved at se bort herfra har regeringen for det første vist sin absolutte uvilje mod at begrænse det offentliges udgifter og for det andet, at dens bekymring for stigende forbrug alene er tale ud af vinduet. Det er sket for at give Venstres modstandere eller Venstres venner, hvordan man vil, lejlighed til at bruge det imod os. Det var heller ikke nok med en skattelettelse for regeringen. Da den havde fået den gennemført,

sikrede den sig mulighed for at opkøbe obligationer også for 250 mili. kr. Det hed sig, at formålet hermed var at lette likviditeten. De kan sikkert alle se det bagvendte i først at opkræve skatter og så derefter anvende dem til at undgå de uheldige følger af skatteopkrævningen. Men det falder helt i tråd med den formynderstat, som trekant-regeringen tilstræber. Man tager nemlig skattens mønt fra de befolkningsgrupper, man særlig ønsker at ramme. Derefter giver man igen pengene ud til de grupper, som i særlig grad er formynderstatens yndlinge, Så må samfundsøkonomien iøvrigt klare sig, som den kan bedst. Det er stemmekøbspolitikken sat i system!

Endelig, og det er måske ikke det mindst kløgtige i trekantens politik, mærkes der ingen tilbageholdenhed med statens udgifter. Gør man sig den ulejlighed at se lidt på, vor mange penge der i disse år flyder ud af statskassen, tror jeg egentlig, at de fleste vil forbavses. Vi har aldrig haft en regering, der i den grad har ødslet med borgernes penge. Jeg tillod mig under den såkaldte storpolitiske debat forleden at minde regeringen om, at dens stilling på mange områder mindre havde et økonomisk end et partipolitisk sigte. Der var ingen, der modsagde mig. Det ville heller ikke være klogt, for sandheden er, at ingen kan være i tvivl om, at regeringens egen politik har alle de ulemper, som man med flid søger at pådutte oppositionens forslag.

Venstre og de konservative

En anden hovedindvending mod fællesudtalelsen var af politisk art. Det jeg tænker på hermed er påstanden om, at Venstre har lænket sig sammen med de konservative, at vi følger de konservative i deres politik og har opgivet vor egen. Når det hævdes, at vi følger de konservative, så er kritikken jo altid fremsat i bred almindelighed. Det er jo ikke sådan, at man kommer med konkrete eksempler. Jeg mener, at jeg har dokumenteret, hvorledes fællesudtalelsen punkt for punkt følger udtalelsen fra Venstres landsmøde sidste år. Jeg vil da gå ud fra, at det ikke var de delegeredes opfattelse, at de da stemte for en konservativ politik. Det var i hvert fald ikke min. Det siger sig selv, at de konservative ikke kan have nogen interesse i at medvirke til bevarelsen af den formynderstat, som vi i de senere år har set vokse i ly af krigens begivenheder og af et stærkt socialdemokratis ønsker. Det konservative folkeparti har, så vidt jeg kan skønne, i sin opfattelse af den samfundsform, der er ønskelig, meget stærkt nærmet sig vore synspunkter. Det virker jo helt parodisk, at man fra radikal side taler om, at vi skulle være sammenlænkede med de konservative og under deres førerskab. Det er også noget, man kun siger. Det er kun for at forsyne

dem, der skal skrive åbne breve til os, med god gammeldags radikalt giftstof.

Apropos lænket til de konservative og deres førerskab. Må jeg tage nogle få eksempler. Det står i frisk erindring formentlig, hvorledes de radikale fornylig kunne indgå et forsvarsforlig med konservative, Venstre og socialdemokrater. Efter gængs opfattelse gør de konservative et stærkt forsvar til hovedpunkt i deres politik. Og dog var den sidste forsvarsordning af en sådan karakter, at både radikale og konservative kunne tilslutte sig den. Må jeg endvidere fremhæve, hvorledes radikale og konservative fandt hinanden i et toldforlig, som efter vor opfattelse på et højst uheldigt tidspunkt forhøjede vore toldmure til skade for vor samhandel med landene uden for det lille frihandelsområde. Venstre kunne ikke være med, men de radikale kunne, og det kunne de konservative også.

Jeg tror, jeg uden risiko kan udlove en præmie til den, der kan påvise, at Venstres politik bestemmes af fremmede. Jeg tror, jeg har lov til at sige, at den radikale kritik må ses på baggrund af vor påvisning af, at det radikale parti i disse år mere og mere bliver socialdemokratiet følgagtigt. Se nu til Kjeld Philips situation. En anden sag er så, at vi har været og er glade for samarbejdet med de konservative. Vi har fundet en god og en 100 pct. loyal form til gavn for begge parter.

Regeringsdannelsen

Regeringsdannelsens problemer spiller jo også en rolle i debatten. Det hedder sig, at de radikale i 1957 ville have støttet en ren venstreregering. Nu er det oven i købet et

til: eller en samlingsregering af de gamle partier under Venstres ledelse. Et sådant tilbud kunne man forresten have sat uden nogen stor fare. For at tage de sidste først, så skal det ingen hemmelighed være, at jeg har ofte udtalt mig om samlingsregeringer i fredstid. Jeg har prøvet at være medlem af en sådan regering. Den slags regeringer skal man have, når ydre forhold tvinger os dertil. Man skal jo ikke tro, at hverken de principielle eller de saglige forskelle parterne imellem bliver mindre eller forsvinder. Tværtimod. Der sker kun det ene, at den offentlige debat flyttes fra offentligheden og ind bag ministerværelsets fire vægge. Hvad angår en venstreregering uden deltagelse af andre partier, så har jeg jo mange gange udtalt mig om dette radikale. De radikale ville støtte en sådan regering. Mine damer og herrer, de radikale har 14 af folketingets 179 medlemmer. Det er vist ord nok. Jeg kan også sige, at deres tilbud skyldes visselig ikke kærlighed hverken til Venstre eller til

mig personlig. Det var, så vidt jeg efter bedste overbevisning kan se, alene ønsket om at hævde de radikales politiske nøglestilling på et tidspunkt, da den var forsvundet. Venstre ville blevet mere ufrit, end selv de radikale forsøger at gøre os til i samarbejde med konservative.

Når vi så kommer til spekulationerne omkring regeringsdannelsen efter det valg, der nu kommer, så bliver situationen nu uden sin egen ufrivillige komik. Kan i huske den gang regeringspartierne endnu mente at stå over for en opposition, som evnede at opstille et alternativ til regeringens politik. Så gav man fra alle de andre regeringspartiers side udtryk for ønsket om at trekantregeringen skulle fortsætte valget. For socialdemokratiet var tankegangen helt enkel. Fremtrædende socialdemokrater understreger, at de aldrig tilnærmelsesvis har fået gennemført så meget af deres politik, som de har fået under denne regering. Da socialdemokratiet har

opgivet håbet om at få flertal, er det tilfreds med de radikale og til nød også med retsforbundet. Under en socialdemokratisk mindretalsregering ville lovgivningen naturligvis være blevet langt mindre socialistisk. Jordlovene, altså kapitalvindingsskat o. s. v., er et slående bevis herpå.

Men nu har de radikale udsendt deres nye parole. Den skal bruges til valget. De radikale står frit. Såmænd gør de ej. Den radikale finansminister Kjeld Philip, der jo allerede er ved at få ry for ligefrem at opsøge spinatbedene for at komme til at træde i dem, har så sent som for 5 uger siden bekræftet, at det radikale parti ikke mener at kunne komme i samarbejde med Venstre. Det er jo nok en bemærkning, der må komme hans partiledere slemt på tværs, for ved det radikale landsmøde få dage før finansministerens udtalelse fandt man tiden inde til at udlægge det sædvanlige røgslør: vi står frit. Man sagde, at efter valget ville man stå frit over for regeringsdannelsen, men så føjede man til: ligesom i 1957. Så er man da klar over, hvorledes det radikale parti står frit, og det er jo netop det, Kjeld Philip er kommet til at afsløre.

Jeg behøver ikke her at minde om, at det radikale parti i de sidste 30 år har sikret socialdemokratisk ledelse. Der er kun to undtagelser, så vidt jeg kan se, i de sidste år, og det var begge to tilfælde, hvor socialdemokratiet ikke ønskede at overtage regeringsmagten. De radikale har altså aldrig givet os mulighed for på lige fod med socialdemokratiet at danne regering, og det er det, de ikke kan lide, at vi snakker om.

Når de ikke har givet os denne lige mulighed, skyldes det formentlig Jørgen Jørgensens dogme om, at der aldrig må regeres i dette land uden om socialdemokratiet. Dette standpunkt er blevet rodfæstet, i hvert fald hos de radikale på Christiansborg.

Jeg vil gerne sige her, at jeg går ind for et samarbejde med det konservative folkeparti nøjagtig så længe, som jeg mener det tjener de liberale interesser, vi er vant til at tjene. Andre forhold i samfundet kan
-re til andre kombinationer, det er klart. Står det til mig, skal Venstre tilbyde samarbejde med ethvert parti, der vil medvirke til en liberal politik. Men forudsætningen må netop være, at det er en liberal. Vi kan ikke samarbejde med partier, som ønsker at fremme formynderstaten. Det er udtryk for min inderste overbevisning, når jeg siger det.

Det er ikke afgørende for mig, om vi når flere liberale mål lidt hurtigere eller lidt langsommere, men det afgørende er, at vor politik har et afgjort og klart liberalt sigte. Jeg er ikke forpligtet hverken skriftligt er mundtligt til at samarbejde med de konservative. Vi står i Venstre så frie som nogen kan stå. Hvis jeg ikke følte mig overbevist om, at det samarbejde, vi er ude i, tjente vort liberale samfundssyn, så ville jeg ikke være en tilhænger af det.

Jeg vil sige igen, for at der ingen misforståelse skal være, at hele Venstre har som glæde af samarbejdet med de konservative. Det betyder noget for os, at vi har gjort den erfaring, at det er folk, på hvis mod man kan stole.

Må jeg sige en ting mere om de radikale. Det er som om de ikke vil forstå, at socialismen i dag frembyder en langt større fare for de værdier, som partiets fædre engang så truet af det gamle højre. De vil ikke se det. Tiderne skifter, tidernes indhold gør det også, men de radikale er helt uden bevægelse. Man hænger fast i svundne former, man nægter blankt at se på indholdet.

Delingslinien i dansk politik

Jeg behøver vist ikke at ofre mange ord på retsforbundets situation. Det besørger jo på en måde selv. Jeg tror imidlertid, at Venstres kandidater rundt om ved møderne gør klogt i at pege på de to små partiers rolle, på den forskel der er hos radikales og retsforbundets menige vælgere og deres politiske ledelse. Retsforbundet har det ikke særlig godt. Jeg har sjældent set et sådant raserianfald, som det der fremkom forleden, efter at jeg ved Venstres
Ungdoms landsstævne i Hjørring havde erindret om en skrivelse, vi for en halv snes

år siden fik fra retsforbundet. Grunden til vreden er vel navnlig, at jeg mindede om den lille pudsighed, at et hovedpunkt i Starckes henvendelse til os var, at Fanny Jensen skulle afskediges som minister, for hun havde ingen portefølje. Ud med hende, sagde Starcke, den luksus har vi ikke råd til. Jeg tillod mig at drage den lille parallel. Jeg tror nok, det er dette der piner hr. Starcke, men jeg kan ikke forstå, hvorfor han skælder mig ud. Det er jo ikke mig, der har placeret ham der, hvor han er anbragt. Med de journalistiske evner, han er i besiddelse af og formentlig også har tid til at udfolde, vil han kunne skrive interessant og absolut ikke kedeligt om sin opvågnen i Kampmanns seng, hvor han er blevet anbragt af Oluf Pedersen. Spøg til side, det var jo altsammen redeligt, hvis retsforbundets ledere på rette tid og sted, d. v. s. før valget og til dets vælgere havde sagt: vi vil ikke længere vedgå arv og gæld som et liberalt georgistisk parti. Vi stryger det liberale for at fremme vore georgistiske tanker; og så går vi i samarbejde med socialdemokratiet om dets skattepolitik. Det havde været redelig tale, men det gjorde man ikke, og man gør det heller ikke nu.

Må jeg forøvrigt sige videre, at der er så megen tale om partiernes placering, på fløjene og i midten. Så vidt jeg kan se, må vi i vore dages politik også fortsat regne med at savne et egentligt højreparti; vi har det ikke. De uafhængige har forsøgt at genoplive det, men det er ikke sket. Efter min vurdering er partidelingen i vore dages Danmark den, at vi har en lille reaktionær gruppe til venstre, og vi har en tilsvarende til højre. Det er mere end tvivlsomt, om nogen af disse grupper vil være repræsenteret i folketinget efter næste valg. Imellem dem ligger regeringens tre og oppositionens to partier. Skillelinjen mellem dem går blandt dem, som tror at tusindårsriget nås ved at styrke statsmagten, og de
par der vil udnytte den stigende velstand , at sikre borgernes frihed også over for statsmagten. Det sidste er oppositionens politik. Delingslinjen er blevet trukket stærkt i dansk politik. Der er grund til at besørge, at ledelserne, ikke vælgerne, inden retsforbundet og radikale har valgt at bevæge sig på den uliberale side af denne delingslinje. Det er ikke mundsvejr, når jeg siger, at jeg finder Venstre i dag er et andet parti, et liberalt folkeparti i bedste forstand. Står det til mig og alle mine venner, så tør jeg sige, at det skal heller sig blive andet. Jeg tror, jeg i går brugte den vending, at den liberale bondemand, som var den oprindelige kerne, har et stort og betydeligt følgeskab fra andre..

Så er der noget andet, som jeg også skal sige, fordi dette er en slags beretning. Det

har skuffet og også såret mig, at venstrefolk, som har en anden taktisk vurdering end flertallet, i nogle tilfælde ligefrem har søgt at så splid om flertallets demokratiske indstilling og meget andet. Jeg synes udtrykkelig ikke om Venstres modstandere, for det er klart, at de har et ganske bestemt sigte og et ganske bestemt formål: at ramme os. Jeg taler om venstrefolk. Der noget, jeg føler trang til af hensyn til sekretariatet. Jeg ved og hører, at der er mange rygter i omløb ved små møder og at man gennem disse rygter søger at klikke flere ledende venstrefolk. Man forsøger også at fremstille Venstres Sekretariat som en demagogisk og selvstændig magtfaktor inden for Venstre. Nu skal jeg fremdrage et eneste eksempel, og det er et af de rygter, jeg vil tro flere af de tilstedeværende er bekendt med. Da Vejlekredsen skulle finde en afløser for Thorkil Mortensen, så hedder det sig, at Venstres sekretariat gjorde en sådan indsats for at få sin repræsentant — hvem det er, det ved jeg ikke —, at kredsen til sidst måtte tye til mig som landsorganisationens formand for at bede mig om at blive fri for yderligere indblanding af sekretariatet.

Jeg talte i går med formanden for Vejlekredsen. Han vil kunne bekræfte, at der ikke er et sandt ord i disse rygter. Jeg har intet brev fået fra Vejlekredsen om kandidatopstilling, og Venstres Sekretariat har overhovedet ikke været i forbindelse med Vejlekredsen under dennes arbejde for at finde sin kandidat. Kan De så ikke forstå, det kan godt såre en lille bitte smule, når venstrefolk begynder at insinuere et sådant sekretariatsvælde.

Jeg har nævnt det, fordi det nu ikke er noget, der vil styrke os. Jeg vil også gerne sige, at De ikke skal tro på alt, hvad De hører af rygter. Må jeg ikke bede Dem om, hvis De har sådanne rygter om mig, så kom til mig og spørg, om det er rigtigt. Hvis De har dem om andre, tror jeg også det gælder. Har De det om sekretariatet, så kom og spørg, og navnlig vil vi gerne have at vide, hvem det er, der støber disse rygter.

Jeg har gjort min gennemgang af problemerne omkring fællesudtalelsen og dens indhold meget udførlig. Det skyldes ikke mindst, at jeg fortsat er af den opfattelse, at de tanker, som denne politik er udtryk for, må være bærende for Venstre. De rækker nemlig videre end til kroner og ører. Det er jo klart, at denne politik ikke er noget ultimatum over for andre, som tænker liberalt. Hvis vi filosoferer over en eventuel regeringsdannelse efter et valg, vil vi naturligvis som alle andre være tvunget til at forhandle om mangt og meget. Det vil vi gøre, men hovedlinjen må ligge fast. Netop i den allersidste del af samlingen har trekantregeringen gennemført en lovgivning, som

har rent socialistisk sigte. Det falder meget stærkt i øjnene, synes jeg, at regeringen kynisk bruger sin flertalsmagt til at trumfe sin vilje igennem. Oppositionen har gang på gang under udvalgsarbejdet om disse sidst fremsatte lovforslag og i salen bedt om yderligere oplysninger, og har fået afslag med den begrundelse, der står sort på hvidt, at der var ikke tid til det. Hvorfor er der ikke tid? Antagelig fordi vi skal have valg i efteråret. De
fleste regeringer i dette land plejer jo at bruge sommerferien til at forberede efterårets og vinterens arbejde. Den nuværende regering bruger sommerferien til at aftale valgdagen.
Hvorfor skal der være valg. Det kan der være flere grunde til. Jeg er personlig helt overbevist om, at Kampmann helst ville vente med valget til foråret, men det tror jeg ikke, han får lov til. Og dertil kommer noget andet. Enhver kan se, at efter de forslag, der nu er kommet frem, er regeringens fællesprogram opbrugt. Derfor vil radikale have valget inden nytår. Den ubehagelige lovgivning om kapitalvindingsskat, altså skat på ejendomshandler, har socialdemokratiet forlangt, og den skal altså gennemføres. Den må ikke være aktuel gårdsdagsstof ved et valg.
Jeg skal slet ikke komme ind på sygekasselovgivningen, men også her blot pege det i og for sig meget illustrerende. Det er klart, at det er en vederstyggelighed for en socialdemokratisk regering, der tilstræber statens almagt, at der findes fortsættelseskasser, der arbejder til medlemmernes fulde tilfredshed og uden statstilskud. Det er en tilstand, man ikke kan opretholde, socialdemokratisk set. Det skyldes en samfund og stærk oppositions indsats, at det dog nogenlunde lykkedes at bevare fortsættelseskasserne. Men det gælder på dette som på en række andre områder: hvorledes er det dog muligt, at radikale og retsforbundsministre i ministermøder går med til fremsættelse af forslag af den type, som vi nu har oplevet?
Lad mig nævne aktieselskabsbeskatningen også for industrien. Ganske vist oplevede man her en ønskelig forenkling af lovgivningen, men samtidig indførtes der lovbestemmelser, som vil sikre skat på inflation, således som socialdemokratiet så brændende ønsker det. Først når borgerne er afskåret fra at dække sig ind imod den statsskabte inflation, bliver befolkningen det bedst tænkelige redskab i socialdemokratiets hånd.
De nye jordlove

Der var engang, da socialdemokratiet søgte at nå sine mål gennem socialisering

af virksomheder. Det mødte for stærk modstand, så stærk, at tanken måtte opgives. Så søgte socialdemokratiet at nå sine mål gennem en stadig forøgelse af beskatningen, og der er rigtignok også store resultater at henvise til i så henseende. Det offentlige tager nu tæt ved % af samfundets indtægter, og ikke mindst under denne regering har det offentliges andel været stigende. Det har vist sig, at socialdemokratiet opnår mest i en inflationsperiode, og derfor er det jo forståeligt, at ledende socialdemokrater ikke har noget imod det, vi kalder en mild inflation. At arbejderne så taber ved det, det er en anden sag, og den bryder socialdemokraterne sig forøvrigt ikke om at høre om.

For at inflationen skal kunne undergrave den nuværende samfundsform, ønsker socialdemokratiet at hindre, at brede befolkningsmasser skal være i stand til at sætte et gærde op imod inflationens virkninger. Derfor puttede man den camouflerede kapitalvindingsskat ind i loven om aktieselskaber, og derfor indeholder forslagene til de såkaldte jordlove det mest udprægede socialdemokratiske forsøg på at tage skat af inflationen.

Dette forslag er altså fremsat af den nye radikale finansminister, hr. Kjeld Philip. Bag efter har man på dertil egnede steder søgt at give det udtryk af, at Philip slet ikke var glad for at fremsætte dette forslag, men det forhindrede ham dog ikke i som sin kollega Bertel Dahlgaard offentligt at søge oppositionen latterliggjort, fordi den havde betænkeligheder ved denne lovgivning. Det virker egentlig næsten rørende at se, hvorledes den altid partitro radikale presse kunne bedyre, at forslaget jo kun ville klippe de alleryderste spidser af grundspekulationen og sådan fremdeles.

Kendsgerningen viste sig at være den, at den overvejende del af alle ejendomshandler ville blive ramt af forslaget, som det var
gt. Det var jo ikke noget tilfældigt dengang, der var tale om. Gennem år har et terudvalg arbejdet med det, og ud folketingsmedlemmer har været til for at forslaget kunne få den ønskede form. Er det virkelig muligt, at man, efter års forberedelse, hvor man må have alle detailler igennem, fremsatte det uden at være klar over dets rækkevidde. Jeg har lidt svært ved at tro det. Jeg har i særdeleshed svært ved at tro, at Kjeld, der jo er professor i nationaløkonomi og ofte håner anderledes tænkende for deres manglende indsigt, slet ikke har rettet noget af det, han fremsatte. Jeg ser det er sådan, at denne mand, der jo har set til de radikales vimpel, er den type, som typisk radikalt lader sig trække med, så længe det bare er af socialdemokraterne. Jeg

sikker på, at han også har ladet sig rive med, når det gælder skattefradrags... Denne mand skal være de radikales. Derfor tror jeg også, det er af be.., at vore kandidater vil eksaminere, om han ikke er i skred på flere områder. Han er skredet med skattefradrags.. det kan De være sikker på. Jeg har spurgt om det så mange gange oppe i folketinget, men fik ikke noget svar. Også på alle disse områder vedrørende, beder jeg Dem lægge mærke til, den indflydelse oppositionen trods alt har. Denne samlede modstand gjorde, at regeringspartiernes menige medlemmer blev og gik hen og fik det lavet om. Hvordan det kniber på disse områder, er landminister Karl Skytte jo også et fuldgyldigt bevis for. Vi så forleden dag hans om, at kapitalvindingsskattens pro skulle kunne anvendes til unge landmænd, der køber for dyrt.

Her er fordelingstanken i renkultur, de gør sig til talsmand for, det er formynderstaten. Man tager så og så meget af den fader, der sælger ejendommen og så tager administrationen, hvad den vil have, og resten får sønnen, der har grunden. Er det ikke ganske tydeligt. Vi er

jo på forskellige områder ved at arbejde os ind i noget, som faretruende lægger sig i vejen for et generationsskifte i landbruget. Landbrugsrådets præsident har i den sidste tid sagt en del, som jeg tror, man med fordel kunne skrive sig bag øret, og vi er da også fra oppositionens side klart gået den modsatte vej af regeringens. Vi vender os med konkrete forslag imod den eksisterende særbeskatning af landbrugets driftsmidler, jord og bygninger. Det er skatter, som vore statsstøttede konkurrenter i andre lande inden for De syv ikke kender.

Nok er regeringens jordloves udarbejdelse ringe, men det farligste ved disse love er deres realpolitiske sigte. Om dette er der ingen tvivl mulig, hvad jo også en så fremtrædende socialdemokrat som hr. Holger Eriksen giver udtryk for. Retningen er sat, forslagene er fremsat, og de er ændret på væsentlige punkter. Om nogle år, om trekantregeringen fortsætter, kommer Kampmann og siger: ja, dengang vi fremsatte denne lov, var vi enige om de og de principper, den og den rækkevidde. Nu er der gået så mange år, nu kan vi vel komme

Det er retningen. Når jeg skal ud og føre valgkamp, vil jeg spørge alle mine modkandidater inden for regeringspartierne, om de, hvis nu trekantregeringen fortsætter, vil udbygge, viderebygge den lovgivning, som trekantregeringen er kommet med i de sidste måneder.

Vi skal altså inden længe modtage vælgernes dom. Den vil være afsagt inden næste landsmøde. Jeg skal være helt oprigtig og sige, at så vidt jeg kan se, er der kun een ting, der kan hindre et godt valg for Venstre. Det er det samme som næsten gennem hele Venstres historie, indre uenighed. Jeg har i dag så åbent, som det er mig muligt, refereret udviklingen, sagt min mening om situationen og om vore opgaver i fremtiden. Det er da klart, at der kan være uenighed om mange, mange detailler, men

igen.

det, der skiller, er dog nu alligevel så meget mindre end det, der står på spil.
Vi inde i folketingsgruppen, inde på Christiansborg, er kun, hvad vore tillidsmænd gør os til. Vi er ikke på noget område fuldkomne. Vi kan begå fejl, og så må vi bede om tilgivelse for det, men vi arbejder med den redeligste vilje til at fremme den udvikling, jeg har peget på. Derfor slutter jeg med at sige til tillidsmændene: vi er kun, hvad I gør os til. Hjælp os til et godt valg.

Hvad er så et godt valg? Jeg mener af min fuldeste overbevisning, at et godt valg for hele vort folk ville denne gang være et godt venstrevalg.